

Aspectes fonamentals sobre ciència ciutadana, una lliçó des de França

Publicat per [Interacció](#) [1] el 17/10/2017 - 10:02 | Última modificació: 05/02/2026 - 15:18

[F. Houllier, J-B. Merilhou-Goudard](#) [2] | [Ministeri d'Ensenyament Superior i Recerca](#) [3] (FR)

La participació de no professionals en la producció de coneixement no és un fenomen nou i ha estat practicada durant segles en l'àmbit de la història natural o en l'astronomia (botànica, etimologia, descobriment d'objectes astronòmics...), així com en el de la salut, a través de les contribucions actives dels pacients per a la producció de coneixement que permeten un avenç considerable en certs espais de recerca. Tot seguit farem un cop d'ull a **l'estat de la qüestió a França, un dels estats capdavanters** a Europa (junt amb el Regne Unit i els Països Baixos), en el **desenvolupament de polítiques de ciència ciutadana**.

També a casa nostra, l'interès i la **importància creixents** en els darrers anys **per la ciència ciutadana o participativa** demana una redefinició de l'agenda política; aquest fenomen tindrà el seu espai de debat a Interacció 17 dins de l'eix dedicat a la «**divulgació de la cultura científica**», en el qual comptarem amb una **ponència sobre ciència ciutadana** de la mà de l'especialista [Fermín Serrano](#) [4][1].

L'informe «[Les sciences participatives en France](#) [5]», encarregat pel Ministeri de l'Educació francès dins del seu objectiu de promoure les interaccions entre cultura científica i societat (recollides per llei des de 2013), és un document **molt útil per entendre el concepte de ciència participativa i el seu impacte** en les polítiques econòmiques, en els processos d'innovació i en la vida quotidiana, des de les seves diverses perspectives i àmbits d'actuació.

El mètode utilitzat per al seu desenvolupament, que ha comptat amb 150 actors i la contribució d'altres 600 a través d'internet, se centra en **set accions: un estudi cienciomètric**[2], l'anàlisi de **publicacions rellevants**, un **recull d'experiències amb el sector associatiu**, un recull **d'anàlisis i prospectives d'experts, entrevistes, cercles de comparació** i una ampla consulta en línia. **La seva missió és**, especialment, no limitar-se a un camp disciplinari en particular ni incloure un tipus de públic en concret, sinó «**fer una diagnosi oberta i participativa d'actors diversos** i, en la mesura del possible, aprofitar-se d'altres experiències estrangeres».

Aquest estudi està compost per 3 llibrets que inclouen els següents temes:

- 1. L'estat de la qüestió** de les ciències participatives i la seva evolució (origens, tipologies, projectes destacats, reptes);
- 2. Una anàlisi de bones pràctiques** destinada a **coordinadors de projectes** i altres actors implicats, amb eines pràctiques;

3. Recomanacions per a institucions per a l'acompanyament de ciències participatives, replet d'interessants **referències i d'enllaços a plataformes i projectes europeus** que operen en aquest àmbit.

Amb l'elaboració de l'**informe s'han detectat quatre graus de participació** de la societat en les ciències ciutadanes i **una gran diversitat d'activitats** incloses en aquest fenomen, pel que els autors han **elaborat una sèrie de tipologies d'activitats** basant-se en els **objectius** (aprenentatge, capacitat dels públics, resolució de problemes), les **formes de col·laboració** (voluntariat, remunerat, individual o col·lectiu, la durada...), els **rols dels participants** (recull de dades, anàlisi, interpretació...), els **públics objectiu**, **l'escala del projecte** (local, mitjana o global) i el **tipus de procediment emprat**.

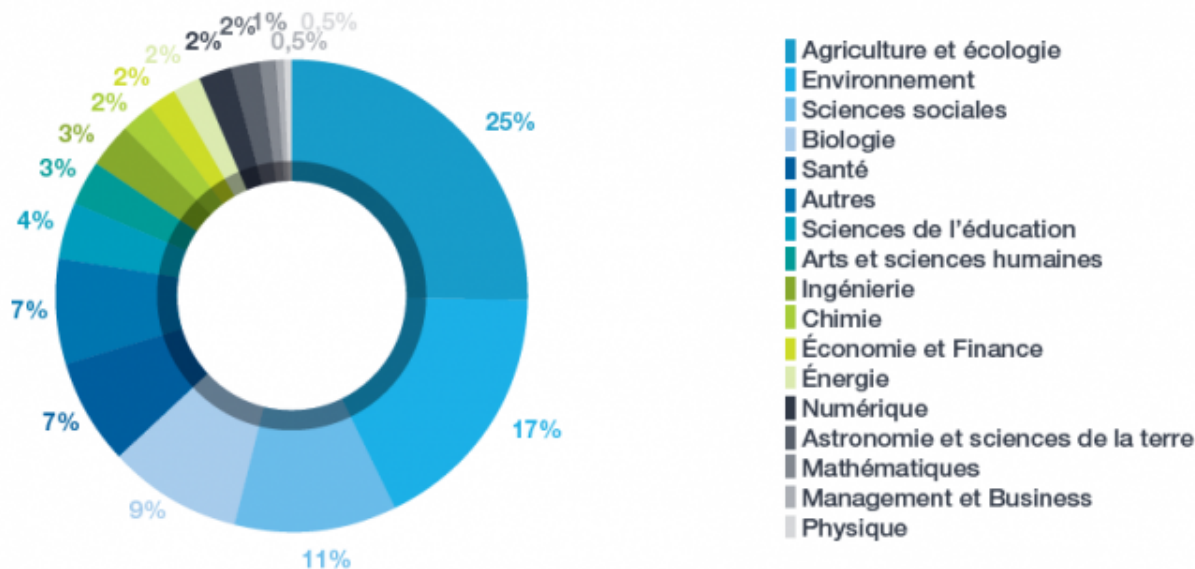
Niveau de participation	Terme associé	Rôle des citoyens
Niveau 1	<i>Crowdsourcing</i>	Les citoyens contribuent comme capteurs de données (<i>sensors</i>).
Niveau 2	Intelligence distribuée	Les citoyens contribuent à l'interprétation de données.
Niveau 3	Science participative	Les citoyens contribuent à la définition du problème et à la collecte de données.
Niveau 4	Collaboration complète	La recherche est collaborative dans les différentes phases (définition des problèmes, collecte de données, analyse).

Bénévolat scientifique	Science communautaire	Science citoyenne	Science participative
Bénévole supervisé par équipe de recherche, voyage	Projet initié et mené dans la communauté par le citoyen	Le citoyen collecte les données scientifiques de base	Collabore à toutes les étapes du projet, actions, réactions
Planétaire, projets urgents	Échelle locale, besoins locaux	Grande échelle, projets de recherche	Petite échelle, besoins locaux
Priorité RS élevée	Priorité RS moyenne	Priorité RS élevée	Priorité RS moyenne
Priorité éducation moyenne	Priorité éducation moyenne	Priorité éducation élevée	Priorité éducation élevée
Earthwatch.org	Atlas des odonates du Québec	nestwatch.org	usawaterquality.org

D'altra banda, el treball dut a terme en el marc de l'elaboració d'aquest informe mostra que l'àmbit de les ciències participatives es presenta com un arxipèlag que aplega una gran diversitat de matèries.

Domaines científiques des projets français

Source : Consultation en ligne, annexe 8 (246 réponses à cette question)

Els autors dediquen un apartat de l'informe a **destacar els tipus de beneficis** que se n'extreuen d'aquestes pràctiques: d'una banda, **millores en matèria de coneixement** (àmbits de l'astronomia, la biologia, les matemàtiques o en estudis urbans i arqueològics), i de l'altra, de **tipus social** (millora de l'àmbit educatiu, apoderament o resolució de problemes).

El segon llibret funciona com una **guia adreçada als coordinadors de projectes**: cada apartat **respon a una sèrie de preguntes** sobre aspectes tan diversos com el desenvolupament i la gestió del projecte, el actors i els col·laboradors implicats, la governança i el protocol o la relació del projecte amb l'àmbit educatiu. Per a cada apartat es proposa **una caixa d'idees** per al correcte desenvolupament i **una caixa d'eines amb referències bibliogràfiques i recursos externs**.

El tercer llibret compta amb **recomanacions adreçades a les institucions** i altres organismes per **afavorir una política de desenvolupament i facilitar la tasca d'acompanyament** d'aquest tipus de projectes.

Podeu descarregar l'informe (composat dels tres llibrets) i l'annex als següents enllaços:

PDF [Les sciences participatives en France : État des lieux, bonnes pratiques & recommandations](#) [5]

PDF [Les sciences participatives en France : Annexes](#) [6]

[Inicieu sessió](#) [7] o [registreu-vos](#) [8] per a enviar comentaris

[1] Fermín Serrano coordina projectes de ciència ciutadana a l'«[Observatorio de la Ciencia Ciudadana](#) [9]» o a [Socientize](#) [10], i col·labora amb institucions com la Comissió Europea, [l'Associació Europea de Ciència Ciutadana](#) [11] o [l'Ars Electronica](#) [12].

[2] La cienciometria és l'estudi dels aspectes quantitatius del procés científic entès com un sistema de

comunicació. Es dedica, per tant, a mesurar i analitzar la ciència, la tecnologia i la innovació.

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: innovació cultural

Etiquetes: recerca cultural

- [13]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2017ciencia-ciudadana-franca>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <http://www.sciences-participatives.com/>

[3] <http://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/members/serranosf>

[5] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/sciparticipatives_fr.pdf

[6] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/sciparticipatives_annex_fr.pdf

[7] <https://interaccio.diba.cat/>

[8] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[9] <http://ciencia-ciudadana.es>

[10] <http://www.socientize.eu>

[11] <https://ecsa.citizen-science.net>

[12] <https://www.aec.at/news/>

[13] <https://interaccio.diba.cat/node/7227>